

Verslag werkbijeenkomst Gebiedsplan Raam peilopzet stuw Egweg en Meisevoort

12 oktober 2020

Deelnemers:

De werkbijeenkomst is bijgewoond door 14 bewoners en ondernemers in het gebied, de vertegenwoordiger van ZLTO en Brabants landschap. Dit verslag wordt gepubliceerd op de site van Aa en Maas. Uit oogpunt van de AGV zijn de namen van bewoners en ondernemers niet in dit verslag opgenomen. Deelnemers zijn bij het waterschap bekend.

Vanuit het waterschap Aa en Maas is de inhoudelijke input verzorgd door Ingrid Rijkers en Max Slimmens (omgevingsmanagement), Patrick Oomens (projectmanager), Michelle Foolen (project-ondersteuning), Guido Atsma en Xander Tekelenburg (Tauw) (technische inhoud). Ruud Bartholomeus was als onafhankelijk deskundige betrokken en Marja van Schie (P2) heeft het voorzitterschap ingevuld.

Presentatie voortgang uitwerking scenario's peilopzet stuw Egweg en Meisevoort

Ingrid en Guido presenteren de stand van zaken van de uitwerking van de verschillende scenario's voor de peilopzet bij de stuwen Egweg en Meisevoort. Hierbij komen aan de orde:

1. Terugkoppeling van de 27 huiskamergesprekken en de laatste bevindingen (dia 3)

Samenvattend is het beeld uit de huiskamergesprekken dat de scenario's 3 (+ 60 cm) en 4 (+ 80 cm) haalbaar zijn. Hierbij zijn een paar mitigerende maatregelen op systeemniveau gewenst. Daarnaast vraagt het in specifieke gebieden lokaal maatwerk om overlast in het voorjaar zo veel mogelijk te voorkomen. Uit het gesprek van vanavond blijkt dat de zorg over mogelijk ongewenste vernatting voor de landbouw, vooral rond de locatie 't Bord, nog niet weggenomen is. Het waterschap blijft zich inspannen voor passend oplossingen op individueel niveau

Bij de presentatie wordt opgemerkt dat bij 't Bord nu al structureel een probleem voor de landbouw is met natheid in het voorjaar (half feb tot eind april). Het waterschap onderkent dat hiervoor nog gekeken wordt naar maatregelen.

2. Samenvatting van de scenarioberekeningen en de mitigerende maatregelen (dia 4-11):

Als mitigerende maatregelen op systeemniveau komen de volgende opties uit de keukentafelgesprekken naar voren:

- verplaatsen stuw Meisevoort naar de Biestgraaf;
- opwaarderen sloot nabij de Rotscheweg & aanleggen extra sloot langs de Rotscheweg.

Deze mitigerende maatregelen zijn inmiddels ook modelmatig doorgerekend en laten zien dat op die twee plaatsen de nadelige effecten voor de landbouw verminderen maar niet volledig weg worden genomen. De doelrealisatie natuur blijft nagenoeg gelijk.

In de begeleidingsgroep is aangegeven om ook de optie mee te nemen om naast de huidige stuw Meisevoort een extra stuw in de Biestgraaf te plaatsen. Het waterschap heeft toegezegd dit mee te nemen in de verdere scenario uitwerking.

Antwoorden op de vragen die gesteld zijn tijdens de presentatie.

Welke neerslag is meegenomen in de berekeningen?

Antwoord: de neerslaggegevens van de jaren 2010-2017 zijn hierbij gebruikt. Voor een representatief beeld van een 'gemiddeld' jaar zijn de relatief droge jaren niet meegenomen in de modellering. Wanneer we dat wel zouden doen, dan zouden de negatieve effecten voor de landbouw veel minder zijn. Hoewel droogte steeds vaker voorkomt, wil het waterschap in de modelpresentatie juist rekening houden met natte jaren om eventuele ongewenste effecten voor de landbouw ook het hoofd te kunnen bieden.

Wat doet een extreem nat jaar voor de situatie in het voorjaar?

Antwoord: de modelberekeningen laten zien wat de grondwaterstand doet bij een bepaalde stuwstand. Er is een verschil tussen hoe een stuw met bijbehorend peil in het model werkt (het jaar rond met een vast peil) en hoe het watersysteem in de praktijk beheerd wordt. Daarbij zijn er ook beheermarges, die afhankelijk zijn van de kaders die voor de Raam gelden. Sturing met de stuwen is mogelijk, maar niet onbeperkt. Bijvoorbeeld: wanneer in het voorjaar de stuw permanent plat zou liggen, dan kun je geen water vasthouden voor de drogere zomers.

Leidt de peilopzet bij Egweg tot opstuwing ter plaatse van stuw Meisevoort?

Antwoord: In alle 4 de scenario's die zijn doorgerekend is steeds sprake van een hoger peil bij stuw Meisevoort dan bij stuw Egweg. De peilverhoging bij Egweg werkt dus stroomopwaarts door tot aan stuw Meisevoort en wordt vanaf daar bepaald door stuw Meisevoort zelf.

3. Conclusie en hoe te komen tot een voorkeursalternatief (dia 12-14)

Conclusie naar aanleiding van de doorrekening van de twee aanvullende scenario's is dat de ambitie van het Gebiedsplan Raam met scenario 4 (stuw Egweg 8,00 m+NAP en stuw Meisevoort (8,40 m+NAP) en de twee hierboven genoemde mitigerende maatregelen haalbaar lijkt. Wel zijn hierbij een aantal aandachtspunten te benoemen:

- De doelrealisatie natuur is ook bij het meest vergaande scenario niet volledig. Niet overal worden de grondwaterstanden voldoende om de beoogde natuur te realiseren.
- De meeste overlast oor de landbouw zit in de voorjaarssituatie. De wenselijkheid van voorraadbeheer in de zomer is in meerdere gesprekken aangegeven.
- De mogelijkheid van eventueel 2 stuwen ter plaatse van Meisevoort en de Biestgraaf wordt als aanvullende optie door het waterschap meegenomen.
- Aan een risicoanalyse voor kelders en bebouwing wordt nog gewerkt. Ook hierover blijft het waterschap in gesprek met bewoners.

Daarnaast zijn bij de praktische uitwerking van het VKA voor de peilopzet de volgende zaken nog van belang:

- Een werkende schaderegeling;
- De peilopzet in stappen doorvoeren; en
- Een uitwerking van de mitigerende maatregelen op zowel systeem- als perceelniveau (bijvoorbeeld ophogen, drainage).

Voor een goed begrip van het model informeert Ruud de bijeenkomst: het is van belang om ook in de uitvoeringsfase tussentijds te toetsen of de veld-waarnemingen kloppen met de modelberekeningen. Met het model kunnen gebiedsdekkend de effecten worden weergegeven (dat is niet hetzelfde als op perceelniveau). Door gegevens uit de grondwatermonitoring naast het model te leggen kan steeds gekeken worden of de modelberekeningen en de praktijk samen op lopen. Zo niet, dan zijn aanpassingen nodig.

Vragen en opmerkingen naar aanleiding van dit onderdeel:

Is het een vaststaand feit dat er naar scenario 4 wordt toegewerkt, of kan dit ook anders uitpakken?

Antwoord: Nee, dit staat niet vast. Het peil wordt stap voor stap opgezet. Als de (grondwater)effecten heel anders uitpakken dan verwacht dan kan dit aanleiding zijn om niet tot scenario 4 te gaan.

Worden de evaluaties ook met de omgeving gedeeld? Er is behoefte om deze informatie mee te krijgen.

Antwoord: ja, de wijze waarop wordt nog nader uitgewerkt. De projectsite, waarop veel informatie gedeeld wordt, lijkt een bruikbare vorm evenals bijvoorbeeld een werkbijeenkomst zoals de huidige.

Vanuit het project Peelkanaal is er nog sprake van een restopgave voor peilverhoging voor natuur, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vismigratie, wat wordt hier mee gedaan?

Antwoord: deze wordt meegenomen in de integrale uitwerking van het gebied Lage Raam.

Er zijn ook plannen om water in te laten vanuit de Maas bij Sambeek. Leidt dit niet tot extra vernatting in het gebied van de Lage Raam?

Antwoord: dit zijn plannen voor de Oeffeltse Raam, die zich richten op het inlaten van water in droge periodes, niet in natte. Berekeningen laten zien dat de invloed hiervan zich niet uitstrekt tot het gebied van de Lage Raam. Het waterschap houdt in de gaten dat dit ook in de praktijk niet gebeurt.

Vanuit het waterschap wordt nogmaals de oproep gedaan particuliere grondwatermeetgegevens te delen zodat deze aan het monitoringsmeetnet kunnen worden toegevoegd

De presentatie wordt afgesloten met een doorkijk naar het vervolg van het proces (dia 14). Het Dagelijks Bestuur van het waterschap neemt in november/december een besluit over het voorkeursalternatief voor de peilopzet. Vervolgens vindt nog een nadere uitwerking van de beekinrichting plaats en worden de verschillende sporen van peilopzet, beekinrichting en waterberging samengevoegd in een integraal Projectplan Waterwet, waarover opnieuw in samenhang besluitvorming dient plaats te vinden. Naar verwachting gaat het Projectplan Waterwet tussen nu en een jaar de formele inspraak in.

4. Vragen en discussie

Marja van Schie maakt een ronde langs de aanwezigen en informeert of er nog vragen of opmerkingen zijn naar aanleiding van de presentatie.

Overzicht van de reacties.

- **Over het algemeen wordt aangegeven dat het verhaal wel duidelijk is, maar dat er nog wel wat vragen en uitwerkpunten zijn.** Daarbij wordt ook de zorg geuit dat de praktijk mogelijk weerbarstiger zal zijn.
- **Meerdere agrarische ondernemers geven aan dat hun zorgen over de effecten voor hun bedrijfsvoering nog niet zijn weggenomen.** Opgemerkt wordt dat schadeloosstelling niet als een oplossing wordt gezien, want de opbrengsten zijn nodig voor de bedrijfsvoering. De zorg zit m.n. in de draagkracht van de bodem in de voorjaars situatie.
Het waterschap onderkent de geuite zorgen en geeft aan dat er nog een vervolg gesprek nodig is over de mogelijkheden van mitigerende maatregelen op perceelniveau. Daarnaast zegt het waterschap toe om de mogelijkheden van het flexibel inzetten van de zogeheten beheermarge van het stuwpeil in het voor- en najaar concreet te maken. De verwachting is dat dit bij kan dragen aan het beperken van de nadelige effecten voor de landbouw.
- **De agrarische ondernemers merken tevens op dat er nog geen concreet voorstel voor een schaderegeling ligt.** Er is behoefte aan dat vooraf afgesproken wordt wat men op dit punt van het waterschap kan verwachten. Bewoners geven aan dat uitvoering conform de

gemaakte afspraken voor hen belangrijk is. Het waterschap begrijpt de zorgen op dit punt en brengt in herinnering dat er een schaderegeling komt met zowel een regeling vooraf als achteraf. De komende tijd wordt dit concreet gemaakt. Ruud Bartholomeus licht toe dat de schade wordt berekend met de Waterwijzer Landbouw. Dit is een landelijk gebruikte tool die zowel rekening houdt met de gevolgen van bijvoorbeeld natte wortels en de opbrengstderving door vernatting als ook met schade door het pas later het land op kunnen in het voorjaar.

- **Vanuit de agrarische sector wordt opgemerkt dat natuur baat heeft bij een vast peil, maar de agrarische sector baat heeft bij het benutten van de beheermarge, de sector vraagt zich af hoe dit straks gaat werken.** Uit het gesprek blijkt dat de zorg voor vernatting bij de agrarische beheerders rond 't Bord nog niet is weggenomen. Het waterschap heeft de opgave om voor voldoende water voor natuur en landbouw te zorgen en blijft er aan werken om op systeem en individueel niveau knelpunten bij agrarische bedrijven op te lossen. De mitigerende maatregelen van verplaatsing van het stuw Meisevoort en de extra maatregelen nabij de Rotscheweg zijn hier voorbeelden van op systeemniveau.
- **Geïnformeerd wordt hoe de beekinrichting wordt meegenomen in relatie tot de peilopzet.** Het waterschap geeft aan dat het peilniveau het uitgangspunt vormt voor de beekinrichting. De beekinrichting wordt op een bepaalde afvoercapaciteit gedimensioneerd en mag niet opstuwend werken. Het ontwerp voor de beek zal dus niet tot volledig ander beeld leiden met betrekking tot de grondwaterstandsverhogingen. Van de inrichting worden geen grote effecten op de (grond)waterpeilen verwacht. Dit wordt aan de hand van het definitieve ontwerp gecontroleerd met een doorrekeningen en indien nodig wordt de beekinrichting vervolgens nog aangepast.
- **Door een aantal aanwezigen wordt aangegeven dat er behoefte is aan een keukentafel-gesprek over hun specifieke situatie.** Het waterschap zegt toe dit op te pakken.
- **Er wordt ook waardering uitgesproken** voor het zorgvuldige proces tot nu, voor de goed bedachte mitigerende systeemmaatregelen en voor het stapsgewijs invoeren van de peilopzet.
Er wordt zorgen geuit over de verdroging van de laatste jaren en gehoopt op een positief effect van de peilopzet.
Daarnaast worden enkele aandachtspunten aangestipt: voldoende afvoercapaciteit in het voorjaar en hoe gaan we met elkaar om in het huidige proces en kunnen we daarin betrouwbare partners zijn?

5. Afronding en sluiting

Marja van Schie en Ingrid Rijkers sluiten de avond af en danken iedereen voor hun deelname en bijdrage.